

Kees Schuyt. ARCHIEFFOTO HIELCO KUIPERS

Kees Schuyt over 'de bekende en de onbekende Cleveringa'

Leiden ■ De 'Cleveringarede' van de Leidse hoogleraar Rudolph Pabus Cleveringa is in Leiden welbekend, maar over de periode daarna, toen hij gevangen zat in het Oranjehotel en later in het gijzelaarskamp Vught, veel minder. Diens biografie Kees Schuyt geeft woensdag 25 januari om 20.00 uur in de Leidse Lokhorstkerk een lezing over deze voor Cleveringa 'cruciale levenservaringen'.

De lezing, een initiatief van de Historische Vereniging Oud Leiden, is een uitloei van de Oud Leidenprijs 2022, voor de beste wetenschappelijke productie over Leiden in de afgelopen vijf jaar.

Schuyt vertelt onder meer over de acht maanden gevangenschap in Vught, waar de hoogleraar zat met nog 32 andere Leidenaars. Wie waren de

ze mensen? Onbekend is ook dat Cleveringa tijdens zijn onderduikperiode in Den Haag (2 augustus 1944 - 6 mei 1945) voor de Nederlandse regering in Londen werkte aan plannen voor de verwachte bevrijding.

Na de bevrijding bleef de Tweede Oorlog altijd dichtbij. Elk jaar schreef Cleveringa op 6 april een brief aan de moeder van Ben Telders om de dood van de Leidse verzetsman te gedenken. „Dat hield hij vol tot op zeer hoge leeftijd”, zegt Schuyt. „Zó was de onbekende Cleveringa ook, moedig en trouw.”

De titel van de lezing is 'De bekende en de onbekende professor R.P. Cleveringa'. Schuyt beschikt over veel illustraties en foto's, waarmee hij de lezing omlijst.

Wilfred Simons

Opening kenniswinkel in Het Gebouw FOTO HIELCO KUIPERS

'Leren met de stad' presenteert onderzoeksresultaat in Gebouw

Leiden ■ Leidse mbo-, hbo- en universitaire studenten die afgelopen semester hebben gewerkt aan een stage, scriptie, vak of minor bij het onderwijsplatform Leren met de Stad, presenteren dinsdag 24 januari de uitkomsten van hun onderzoek in 'Het Gebouw' aan het Arubapad 2 in Leiden-Noord. Studenten Sociaal Juridische Dienstverlening van de Hogeschool Leiden vertellen vanaf 14.30 uur over hun ervaringen bij het inloopmoment 'Een Goede Buur' van Inclusio.

Studenten Sociaal Werk van mboRijnland, de minor Sociale

Innovatie Hogeschool Leiden en de universitaire master Cognitieve Psychologie delen hun bevindingen over onderzoek dat zij deden in Leiden-Noord.

Bij Leren met de Stad - het programma van de gemeente Leiden, Hogeschool Leiden, Universiteit Leiden en mboRijnland - werken studenten aan maatschappelijke vraagstukken als onderdeel van hun studie. Ze doen dit samen met bewoners, professionals en maatschappelijke organisaties in de stad, als voorbereiding op hun werk.

Wilfred Simons

Onderzoeker Mirre Stallen. „Er bestaat nog altijd een stigma op geldzorgen en er wordt al gauw vanuit gegaan dat schulden door eigen toedoen zijn ontstaan.”

FOTO HIELCO KUIPERS

GELDZORGEN Basisinkomen of minimumloon neemt de stress weg, bestaanszekerheid is cruciaal

Eigen schuld is niet dikke bult

Geldstress beïnvloedt ons brein en bepaalt onze beslissingen. Wie denkt: eigen schuld, dikke bult, zit er goed naast. Gedrags- en neurowetenschapper Mirre Stallen (Universiteit Leiden en Hogeschool Amsterdam) legt uit dat het lang niet altijd gemakkelijk is om schaars geld verstandig te besteden.

Mandy Meijer

Leiden ■ Mirre Stallen simuleerde in een experiment een financiële situatie waarin de deelnemers soms geld tekort kwamen en soms juist niet. Vervolgens werd de activiteit in de hersenen gemeten. Het bleek dat het deel van de hersenen dat ons helpt beslissingen te nemen voor de lange termijn, minder actief was wanneer de deelnemers minder te besteden hadden.

Dit laat dus zien dat mensen in tijden van schaarste meer gefocust

reageert, is het sowieso moeilijk om de situatie te veranderen. Dat kost tijd en energie, die iemand die onder hoge stress staat en constant onzeker moet zijn over zijn of haar financiële situatie, niet heeft. „Schaamte speelt ook een grote rol”, aldus Stallen. „Er bestaat nog altijd een stigma op geldzorgen en er wordt al gauw vanuit gegaan dat schulden door eigen toedoen zijn ontstaan.”

Al deze factoren zorgen ervoor dat het moeilijk is om hulp te zoeken. Dit kan leiden tot een vicieuze cirkel, waarin het de enige oplossing lijkt om het ene gat met het andere te dichten.

Basisinkomen

Het garanderen van bestaanszekerheid neemt de geldstress weg. Dat is cruciaal om het brein te helpen goede keuzes te maken. Om die reden is Stallen een grote voorstander voor het verhogen van het

Armoede in cijfers

Stijgende inflatie brengt steeds meer Nederlanders in de problemen. De overheid nam al maatregelen, zoals een hoger minimumloon, verhoging van toeslagen en een prijsplafond voor de energierekening. Toch groeide het percentage kinderen dat in armoede leeft in Nederland van 7,2 procent in 2022, naar 9,2 procent in 2023, aldus het Centraal Planbureau (CPB). De Leidse cijfers zijn vergelijkbaar met de landelijke: in 2019 leefde 7 procent van de inwoners in armoede (CBS en het CPB). Omdat het leven zoveel duurder is, verhoogt de Commissie Financiën de armoedegrens in 2023.

minimuminkomen of het invoeren van een basisinkomen. „Ik zou graag een simpeler systeem zien”, zegt ze. „Het huidige systeem, waarin het inkomen wordt aangevuld met toeslagen, veroorzaakt veel wantrouwen.” Het is namelijk niet altijd duidelijk waar iemand recht op heeft, bij welke instantie een toeslag kan worden aangevraagd en hoe dat in zijn werk gaat.

Soms is meer hulp nodig dan alleen maar geld, zegt Stallen: advies, bemiddeling en schuldsanering. Gemeente Leiden verwijst op de website voor hulp naar de Stadsbank of het Sociaal Wijkteam. Ook instanties zoals jeugd- en cultuurfondsen, vrijwilligersorganisaties zoals de voedselbank en stichtingen helpen met het invullen van belastingformulieren of het omgaan met computers.

Afgelopen jaar groeide het aantal mensen dat gebruik maakt van een

voedselbank met ruim 40 procent. Niet alleen landelijk. Ook de Leidse Voedselbank ziet meer bezoekers, hoewel het nog steeds een grote drempel is. „Ze kunnen echt het gevoel hebben dat ze diep zijn gezonken als ze bij ons moeten aankloppen”, zegt Paula van Kesteren van Voedselbank Leiden. „Dat is echt niet nodig.”

Ze benadrukt dat het personeel van de voedselbank iedereen welkom heet en niemand meteen het hemd van het lijf vraagt. „We zijn een gezellige organisatie waarin we proberen om een winkelconcept neer te zetten zodat mensen ook nog een beetje keuze hebben.”

Van Kesteren weet dat het stigma op armoede, de voedselbank en het zoeken van hulp nog steeds erg aanwezig zijn. „Dat we nu veel in het nieuws zijn, lijkt wel te helpen”, verzucht ze. „Toch heb ik het idee dat meer mensen recht hebben op onze hulp dan we nu zien.”

Drie zusters

Voor mijn neus staat een buslading geode Amerikanen op doorreis in Europa, op zoek naar de sporen van hun Europese voorouders. Daar weten ze bij aanvang al meer van dan van de geschiedenis van hun eigen continent. Ik leid ze langs planten die er al stonden toen hun thuisland nog niet bestond, langs planten uit Amerika, langs de woestijn en de tropen - en ze genieten, als het meezit.

In de groentetuin staat -in het seizoen - maïs, een Amerikaans gewas. Er bestaan honderden maïsvarianten die vanouds door Amerikaanse volkeren worden gekweekt en veredeld. De plant is ons bekend: een hoge stengel met lange, smalle bladeren en bovenop een aar, een maïskolf vol suiker en zetmeel, verstopt tussen deklbladeren.

Voor mijn neus staat een buslading scholieren, of ze geode zijn weet ik niet. In de tentoonstelling Zuid-Amerika in Museum Volkenkunde vertel ik ze over de koloniale tijd in Suriname, over de Maya's en de Azteken en over maïs, bonen en pompoenen. Ik laat ze mooie dingen zien - en ze genieten. Maar ze moeten ook denken, iets leren over de wereld. Zonder dat ze het doorhebben, laat ik ze niet alleen moois zien, maar geef ik ze ook iets mee terug naar huis, als het meezit.

Onderaan de maïs zijn bonen gezaaid. Amerikaanse bonen groeien, net zoals veel Europese, door te klimmen. Lange, dunne stengels grijpen naar houvast om het zonlicht op te zoeken. Aan het einde van de takjes komen bloemen en daarna peulen, gevuld met eiwitrijke bonen.

Voor mijn neus staat een halve column. Ongeode, vooralsnog. Deze column is een katalysator, een samenvoeging, een moment waarop ik overweeg hoe alles in de wereld met elkaar samenhangt. Een ophoping van de afgelopen maand - de moraal van het verhaal. Een bril waardoor ik en hopelijk anderen kunnen zien dat de ogenschijnlijk lege delen van het leven ook begroeid zijn met betekenis en verbinding. Als het meezit.

Pompoenen zijn ook van oorsprong Amerikaans - Vóór de tijd van Columbus hadden we die niet. Ook van deze plant zijn honderden varianten, allemaal kruipers. Pompoenplanten bedekken de bodem met lange stengels en werpen schaduw met hun grote, vlakke bladeren.

Maïs, pompoenen en bonen passen bij elkaar als drie zusjes, zo blijkt. De bladeren van de pompoenplanten voorkomen met hun schaduw dat de bodem uitdroogt en dichtgroeit. De bonenplanten klimmen in de stengels van de maïsplanten en halen met hun wortels stikstof uit de bodem waar de andere zusters van profiteren. De techniek van de drie zusters levert al millennia enorme oogsten op, zelfs voor moderne begrippen.

In mij leven drie zusters. Een tuin, een museum, een krant. Alle drie anders, maar verbonden en hopelijk in symbiose, rijzend evenwicht, in een mensenleven. De opbrengst is minder tastbaar dan de mega-oogsten die de eerste kolonisten in Amerika zagen, maar het voelt als heel wat, eens in de zoveel tijd. Ik kan het aanraden, om na te denken over wat die drie zusters voor elkaar betekenen - voor eenieder die wel eens wat probeert op te laten komen in het tuintje van de geest.

JONG GELEERD

Robbert Folmer is een bioloog met een voorliefde voor levende en fossiele planten. Zijn voorkeur gaat nu uit naar de eerste categorie: op de Hortus botanicus bestudeert hij de relatie tussen planten en mensen en werkt hij voor zijn master mee aan een app waarin mensen waarnemingen aan stoeplantjes kunnen melden.

GETAL VAN DE WEEK

30

BaseClear viert jubileum

Het Leidse biotechbedrijf BaseClear, gespecialiseerd in het uitvoeren van dna-analyse van micro-organismen, bestaat dertig jaar. Oprichters Erna Barèl en Bas Reichert werken er nog altijd.